

ri işletilmektedir. Buradan elde edilen cevher ancak memleketin dahilî ihtiyacı için sarfedilmekte olup 1937 istihsali 4200 tonu bulmuştur.

Arnavutluğun Yeraltı Servetleri

Madenciik bakımından Arnavutluk Balkan memleketleri arasında nisbeten geri kalmış sayılabilir. Ancak son senelerde ecnebi bilhassa İtalyan sermayedarları tarafından yapılmış olan araştırma ve tetkik neticesinde zengin petrol kaynakları ve bir kaç maden yatağı keşfedilmiştir.

Daha Roma hâkimiyeti zamanında Skutarinin şarkında Siyah ve Beyaz Drin derelerinin mansabında altın ve gümüş ihtiva eden sahreler işletilmiş olduğuna ait emareler mevcuttur. Venedik hükümeti tarafından Alessio dağlarının şimali şarkisinde orta çağlarda bir kaç maden istismar edilmiştir. Hali hazırda Mirdita mıntakasında Alessiodan 70 km. şimali şarkî istikametinde pirit yatakları malûmdur. Bu mıntakada yapılan son tetkik neticesinde pirit zuhuratının şimdilik işletilmesi güçlülere tesadüf ettiği anlaşılmıştır. Bundan maada Skutarinin şimali şarkisinde Rubigo civarında demir cevheri zuhuratı mevcuttur. Memleketin sair demir cevheri yataklarından Elbasanla Tiran arasında, Goriça civarında ve Griba dağlarında demir cevheri keşfiyatı yapılmıştır. Bunlardan Griba zuhuratı yüksek tenörlü cevheri ihtiva etmektedir. Memleketin seyrisefer vaziyeti (demiryol ve şoselerin yokluğu) sermaye fakirliği ve irfan seviyesi aşağı olması yüzünden yeraltı servetlerine ait tetkik ve araştırma işleri esaslı bir şekilde yapılmamıştır.

Maamafih sahrelerin jeolojik bünyesi, şimalî ve şimali - şarkî Arnavutlukta serpantin tabakalarına çok kere tesadüf edilmesi komşu Yugoslav topraklarındaki madenlerin burada da devamı ümidini u-

yandırmaktadır. Buna misal olarak Üsküp civarında yüksek tenörlü krom cevheri zuhuratına işaret etmek kâfidir. Üsküp krom madenleri umumî harp esnasında muvaffakiyetle işletilmiş ve hali hazırda da az miktarda olsa bile iyi evsaftaki cevher istihsaline devam edilmiştir.

Kömür istihsalâtına gelince, bu iş şimdiye kadar ufak ve mevziî bir şekilde yapılmaktadır. Memleketin 1936 kömür istihsal yekûnu 6000 ton olarak tahmin edilmektedir. Son zamanlarda Erseck ve Goriça civarında taşkömürü yataklarına tesadüf edilmiştir. Elbasan Memeliay ve Tepelon havalisinde genç tersiyer tabakalarda linyit yatakları mevcuttur. Tiran yakınındaki açık işletmelerde linyit kömürü istihsali yapılmaktadır. Sahil mıntakalarda alüminyum istihsalinde ehemmiyeti haiz boksit yataklarının mevcut olması ümidi vardır. Bazı boksit yatakları keşfedilmiş ise de şimdiye kadar esaslı bir tetkik yapılmamıştır.

Ecnebi sermayedarlarını celp eden petrol kaynakları 1924 senesindenberi Amerikalı - Standard Oil kumpanyası, İngilizlerin Anglo - Persian ve Ruston şirketi, Fransızların "Credit General des Petrol ve İtalya Devlet Demiryolları tarafından tesis edilen Azienda İtalyana Petroli d'Albania kumpanyalarının dikkatini çekmiş ve araştırma faaliyetini mucip olmuştur.

Yukarıda ismi geçen şirketlerden maada İtalyanların Seleniza kumpanyası da petrol aramak için hükümetten imtiyaz almıştı. Bu şirketler tersiyer sahil dağ silsilesinin iltivalı çöküntülerinde ve ona ait hinterlandda birçok petrol sondajları yapmışlardır. Arnavutluk petrolü, vaktile

Anglo . Persian Petrol kumpanyası ile İtalyan şirketleri arasında siyasî noktai nazardan ehemmiyetli bazı münazaalara sebebiyet vermişti. 1926 senesinde İngiliz — İran petrol şirketi Malakastira mın-takasının Patos civarında 250 metrelik bir sondaj kuyusunda tersiyer petrol kay-naklarına tesadüf etmiştir. Maamafih iktisadî bir işletmeye girişilmemiştir. 1934 senelerine doğru İngiliz ve Fransız şirketleri geri çekilince Arnavutluk petrol sahaları İtalyan şirketleri faaliyeti için serbest kalmıştır. 1932 denberi İtalyanlar tarafından Devoli ve Osum civarında yapılan sondajlar neticesinde 250 — 300 metre derinlikte petrol kaynakları keşfedilmiştir. İtalya hükümetinin maddî yardımı ile 1936 başlangıcına kadar 58 sondaj kuyusu açılmıştır. Sair şirketler tarafından yapılan sondaj sayısı ancak 17 yi bulmuştur. Maamafih elde edilen netice ehemmiyetsiz olarak ilk senelerde vasatı 250 ton petrol istihsaline muvafak olunmuştur. 1935 senesinde petrol nakli için Devoli ile Valona limanı arasında bir boru hattı inşa edilmiştir. Arnavutluk petrolü Bari limanında tasfiyeye tabi tutulmaktadır.

Şimdiye kadar yapılan tetkik ve araştırmalar neticesinde Arnavutluğun umum petrol ihtiyatı 12 mil. ton olarak tahmin edilmektedir. İtalya hükümeti tarafından alınan tedbirler sayesinde Arnavutluğun petrol istihsalâtı 1936 da 60.000, 1937 de 84.570 ve 1938 de 89.850 tonu bulmuştur.

Son zamanlarda intişar eden "Organizzazione Industriale,, mecmuası Arnavutluğun maden zenginliği hakkında aşağıdaki malûmatı vermektedir: Bitümlü şistler yatağı Valona civarında Selenitza Anonim Şirketi tarafından işletilir. Linyit Koritsa mıntakasında Drenova civarında işletilmekte ve dahilde sarfedilmektedir.

Bakır zuhuratı 1929 danberi Skutari vilâyetinde bir kaç madenden çıkarılmaktadır. Demir ve bakır piriti Krabi dağlarının şimalinde ve Mathi çayı civarında bulunur. Bakır cenubî Arnavutlukta kalkopirit şeklinde mevcut olup Kameniza ve Rehova pirit yatakları % 40 demir % 13,6 bakır ve az miktarda manganezle nikel ihtiva ederler.

% 45 — 50 tenörlü kromit Ochrida gölü yakınında Dogradek civarında bulunmuştur. Cıva yatakları Kruza mıntakasında mevcuttur, fakat şimdilik işletilmemektedir.

Kömür ve Kalkerden iplik

Leipzig fuarının İlkbahar 1939 mevsiminde I. G. Farbenindustire standında suni kumaş ve iplikler arasında maden kömürü ile kireç taşından imal edilmiş liflerden muhtelif şekilde örülen balıkcı ağları, halatlar, filtre kumaşları, kuşaklar alâkayı celbetmektedir. Bu ağ, halat ve kumaşlar binlerce sair mümasillerinden şekil ve renk itibarile farksızdırlar.

Taşkömür ile kalkerden mamul bu lifler Almanlar tarafından PeCe - lifi tesmiye edilmiştir. Bu isim kimyevî mad-

delerden Polyvinyl — Chlorid'in baş harfleridir. Çünkü kömürle kireçten lif elde edilmesi için evvelâ bu maddelerin istihsalı lâzımdır.

Yeni icat edilen lif gayri uzvî (anorganik) bir bünyeden çıkarılan kabili inhina (elâstikî) beyaz bir pamuktur. Alman topraklarında milyarlarca ton mevcut bulunan siyah maden kömürü ile Jura ve kalker dağlarda namütenahi miktarda hazır olan beyaz kukaalı kireç bu lifin asıl iptidaî maddesidir. Binaenaleyh ham